

Imeliste õitega põõsaspøjeng

Pøjengid ei ole ainult roht-taimed. Nende hulgas on ka mitu puitunud vartega liiki, mis kasvavad põõsaks või isegi väikeseks puuks.

Põõsaspøjengi (*Paeonia suffruticosa*) kodu on Lääne-Hiina mägedes, kus ta sirgub paari meetri kõrguseks põõsaks või pisipuuks. Põõsaks kasvab veel kaks liiki: tumepunaste õitega Delavay pøjeng (*P. delavayi*) ja sellele lähedane kollane pøjeng (*P. delavayi* var. *delavayi* f. *lutea*), needki on pärit Hiinast.

Aastasadade jooksul on põõsaspøjengist aretatud lugematu hulk kauneid sorte, mis meil on täiesti tundmatud. Enamasti on neil hiina- või jaapanikeelsed nimed, mis tõlkes kõlavad umbes nagu "Lootos kuuvalgel" või "Lumekirme mäenõlvadel" või "Lohe süda", vastavalt õite kujule ja värvile.

Viimasel ajal tundub perspektiivikas olevat hübriidne Rocki pøjeng (*P. rockii*) mis on saanud nime tai-

mekütt Joseph Rocki järgi. Aretatud on hulk külmakindlaid sorte, kirjanduses leidub viiteid, et nood taluvad ilma katteta isegi 35kraadist pakast. Kas see paika peab, seda näitab aeg.

Kubja taluaia imelised õitsejad

Eesti vanim ja ilmselt kõrgeim põõsaspøjeng kasvas Tartu ülikooli botaanikaaias. See oli üle kahe meetri kõrge puu, kui temast sai jagu üks eriti külm talv.

Selle puu järglased elavad praegu Järvamaal Kubjal, sain nad kolmkümmend aastat tagasi paariaastaste seemikutena. Tegu on vormiga, mil on kitsahõlmalised veidi hallikat tooni lehed. Õied on suured, kuni 12 cm läbimõõdus, pooltäidetud. Õitsema hakkab põõsaspøjeng mai lõpus või juuni alguses, see ilu kestab umbes kaks nädalat.

Põõsaspøjeng tahab tuulevaikset ja poolvarjulist kasvukohta, meie aias on tuuli liiga palju. Suurim vaenlane on lõikav talvetuul. Pärilise maani maha ei ole meie pøjengid küll kunagi külmu-

REIN SANDER

Puhkevas õies on tolmukad kenasti keerdunud.

nud, kuid mõnel kevadel on pilt olnud üsna nukker ja kääridel ning sael palju tööd.

Mitme tugeva tagasilõikuse tõttu on põõsad endale kasvatanud kümme haru ning jäänud umbes meetri kõrguseks. Aga rohkem harusid tähendab ka rohkem õisi! Õiepungad tekivad võrsete ladvas, mõnel heal aastal puhkevad õied ka külgharude tipus. Meil oli ühel suvel põõsal 24 õit, see oli võrratu pilt.

Kaunistab iga aeda

Põõsaspøjeng saab hakkama tavalisel viljakal aiamaal. Muld olgu siiski pigem niiskepoolne kui kuiv. Niiskuse hoidmiseks võib kevadel põõsa alla panna kihi komposti või turvast, suvel rohuhaket.

Kõige paremini sobib põõsaspøjeng kasvama laugele nõlvale, kirjanduses soovitatakse kasvukoht isegi künkaks kujundada. Sellisel kõrgemal kohal peab jälgima, et muld liialt läbi ei kuivaks. Kasta tuleb pigem rohkelt kui sageli.

Jahedal suvel ei jõua võrsed korralikult puituda, siis on karta, et nad talve üle ei ela. Õiepungad võib hävitada nii varajane sügiskülm kui ka talvine pikem pakane. Talvekattest on mõnevõrra abi, aga ilma ei tea ju kunagi ette. Liiga paks kate ei ole samuti hea, selle all arenevad sulailmadega seenhaigused.

Ka juuri tuleb kaitsta: freesturvas, kuivad puulehed, poollagunenud kompost – kõik on ühtviisi head. Õhuline kate takistab ka maapinna kiiret sulamist kevadel. Põõsaspøjeng on varajane puhkeja, juba aprillis hakkavad pungad pakatama.

Tavalise öökülma elab puhkenud põõsaspøjeng üle, aga kui ilm peaks püsivalt külmaks pöörama, tuleb kateloor appi võtta.

Kubja ürditalu aias hakkavad põõsaspøjengid õitsema mai lõpus – juuni algul.

REIN SANDER